

Kontaktperson
Koki Hjelmström
Innerstad
Telefon: 08-508 263 18
koki.hjelmstrom@mk.stockholm.se

Till
Marknämnden 2006-06-15

**Spridningsvägar och samband mellan Norra och Södra Djurgården.
Återremiss av "Förbindelse över Värtabanan m.m."**

Förslag till beslut

1. Marknämnden godkänner kontorets lägesredovisning

Göran Långsved

Stefan Eriksson

Sammanfattning

Gatu- och fastighetsnämnden har tidigare gett kontoret i uppdrag att pröva att eventuellt anlägga en ekodukt över Lidingövägen. Kontoret återkom till Marknämnden 050623 med en redovisning. I samma utlåtande redovisades kontorets arbete med en kombinerad ridbro/viltbro över Värtabanan.

Nämnden beslutade 050922 att återremittera frågan om ekodukten samt att arbeta vidare med grodtunnel, våtmarker och ridbro/viltbro. Nämnden anförde samtidigt bl.a. *att i den utredning som översiktligt redovisats om en ekodukt över Lidingövägen går inte att utläsa om de positiva värdena av stärkta spridningsvägar och bättre tillgänglighet för boende uppväger de kostnader som antas. Frågan bör därför studeras vidare och även andra alternativ än endast en grodtunnel övervägas.*

En utredning har tagits fram som syftar till att utreda vilka arter och biotoper som är i behov av stärkta spridningsvägar mellan Norra och Södra Djurgården samt föreslå vilka lämpliga åtgärder som är kostnadseffektiva (kostnad per potentiell användare) utifrån resultatet. I utredningen ingår också att bedöma de förslag som nämnden har angivit; ekodukter,

grodtunnlar, våtmark m.m. Kontoret har även inkluderat passager över Roslagsvägen och Norra Länken i avgränsningen.

Rapportens slutsats är att i första hand föreslå åtgärder såsom trädplantering, veddeponier och våtmarker i strategiska områden samt bredda existerande broar och anlägga nya gång- och cykeltunnlar m.m. för att människan skall ha det lättare att ta sig fram mellan olika områden. Detta anses i rapporten vara mer värt per potentiell användare än sociodukter och ekodukter.

Kontoret har gått vidare med projektering av ridbron/viltbron över Värtabanan och på delegation beslutat om att bidra till genomförande.

Kontoret föreslår att staden fokuserar på åtgärder såsom trädplantering och anläggande av veddeponier samt våtmarker för att stärka spridningsvägen ur ekologisk synvinkel. Det gäller i så fall de områden där staden äger marken.

Kontoret konstaterar att de större åtgärderna som nämnden har föreslagit, sociodukt över Lidingövägen och Roslagsvägen, har kostnader som inte kan inrymmas i budgeten och exploateringsekonomi för de projekt som nu pågår. Kontoret rekommenderar inte att gå vidare med dessa åtgärder.

Rapporten är ett bra planeringsunderlag för stadens och KDFs fortsatta planering.

Bakgrund

Gatu- och fastighetsnämnden gav kontoret i uppdrag (GFN 040622 samt GFN 041012) att som kompensation för ianspråktagen grönmark pröva att eventuellt anlägga en ekodukt över Lidingövägen. Syftet med ekodukten skulle vara att stärka sambanden mellan de norra och södra delarna av Nationalstadsparken och höja rekreativvärdena i området.

Kontoret återkom därför till Marknämnden 050623 med en redovisning av en översiktlig utredning huruvida en ekodukt över Lidingöbron samt en grodtunnel under Lidingövägen skulle kunna se ut och ungefärliga kostnader. I samma tjänsteutlåtande redovisades kontorets arbete med en kombinerad ridbro/viltbro över Värtabanan.

Nämnden beslutade 050922

att återremittera frågan om hur och var en ekodukt över Lidingövägen skulle kunna utformas

att fortsätta planera en grodtunnel under Lidingövägen och återkomma till nämnden med förslag på inriktningsbeslut

att i arbetet med grönplaneringen inom Nordvästra Hjorthagen planera för en våtmark/damm som även kan fungera som hemvist för groddjur

att fortsätta planeringen med en kombinerad ridbro och ekodukt över Värtabanan

samt

att i övrigt anföra följande:

Södra och Norra Djurgården utgör en viktig oas för både djur- och växtliv som för människor i Stockholm. För djur- och växtlivet är olika typer av spridningsvägar mellan grönområdena av stor betydelse, liksom att minska barriäreffekter av väg- och spårstråk är viktigt för att boende ska få tillgång till de goda rekreationsytorna. Planeringen av ny bebyggelse i Nordvästra Hjorthagen påkallar en särskild planering för att öka spridningsvägarna och sambanden mellan Södra och Norra Djurgården. Av den utredning som översiktligt redovisats om en ekodukt över Lidingövägen går inte att utläsa om de positiva värdena av stärkta spridningsvägar och bättre tillgänglighet för boende uppväger de kostnader som antas. Frågan bör därför studeras vidare och även andra alternativ än endast en grodtunnel övervägas.

För spridningsmöjligheten för groddjur är en grodtunnel under Lidingövägen mycket positiv, men ett sådant projekt bör kombineras med möjligheter för groddjuren att vistas också 'på vägen' i våtmark eller dammanläggning varför detta bör prövas inom ramen för grönplaneringen i området.

Det är positivt att i detta sammanhang också se till barriären Värtabanan och om fortsatt intresse finns för en ridbro bör denna utformas så att den också i möjligaste mån kan fungera som brygga för vilda djur.

* * *

Kontoret beställde därefter en utredning, "Spridningsvägar och samband mellan Norra och Södra Djurgården" av Vägverket konsult. Utredningen syftar till att utreda vilka arter och biotoper som är i behov av stärkta spridningsvägar mellan Norra och Södra Djurgården samt vilka lämpliga åtgärder som är kostnadseffektiva utifrån resultatet. I utredningen ingår också att bedöma de förslag som nämnden har angivit; ekodukter, grodtunnlar, våtmark m.m. Kontoret har även inkluderat passager över Roslagsvägen och Norra Länken i avgränsningen.

Rapporten

Utredningen Vägverket konsult tagit fram resulterade i en rapport, ”Spridningsvägar och samband mellan Norra och Södra Djurgården”. Rapporten redovisar utförligt biotoper, indikatorgrupper, föreslagna åtgärder, alternativa åtgärder, förutsättningar, resultat, tidigare gjorda utredningar samt kostnader per potentiell användare m.m. Representanter från Stadsbyggnadskontoret, Markkontoret samt Kungliga Djurgårdens Förvaltning har varit med i diskussioner. Syftet med att ta med kostnader i utredningen var att få fram ett sätt att beräkna nyttan av de olika åtgärderna utifrån kostnader per potentiell användare. Kostnaderna i rapporten är angivna i intervall eftersom det är svårt att uppskatta dessa i detta skede. Avsikten var främst att väga de olika kostnaderna, per potentiell användare, emot varandra.

I rapporten anges en sociodukt som ett alternativ till ekodukt. En sociodukt fokuserar, till skillnad från ekodukten, på människors behov av att passera en barriär. Sociodukten utformas för människor i viktiga rörelsestråk med fokus på särskilt utsatta grupper. Sociodukten är generellt sett mindre än en ekodukt och anläggs inte nödvändigtvis med vegetation, bullerskydd osv.

Nedan följer ett utdrag (resultat) ur rapportens sammanfattning. Rapporten kan i sin helhet fås på begäran av Markkontoret.

RESULTAT

De naturvärden som bör bevaras och förstärkas inom Spridningsväg Gärdet är ekmiljöer och våtmarker med syfte att främja insekter samt grod- och kräldjur. Spridningsväg Gärdet utgör en flaskhals mellan Norra och Södra Djurgården och hyser biotoper som är rester av det öppna Djurgårdslandskapet. Biotoperna bör bevaras och kopplas ihop bättre för att säkra den långsiktiga överlevnaden av arter.

För insekter är ett stort problem att det idag finns ett generationsglapp mellan äldre och yngre träd. För att säkerställa tillväxt av ek föreslås att träd frihuggs för att utvecklas till solitära så kallade kronekar. Spridningsväg Gärdet bör kompletteras med ek runt Kampementsbacken och i Tessinparken. En veddeponi anläggs på Södra Djurgården och två lövkomposter föreslås inom respektive kärnområde. Information om åtgärderna sprids på lämpligt sätt.

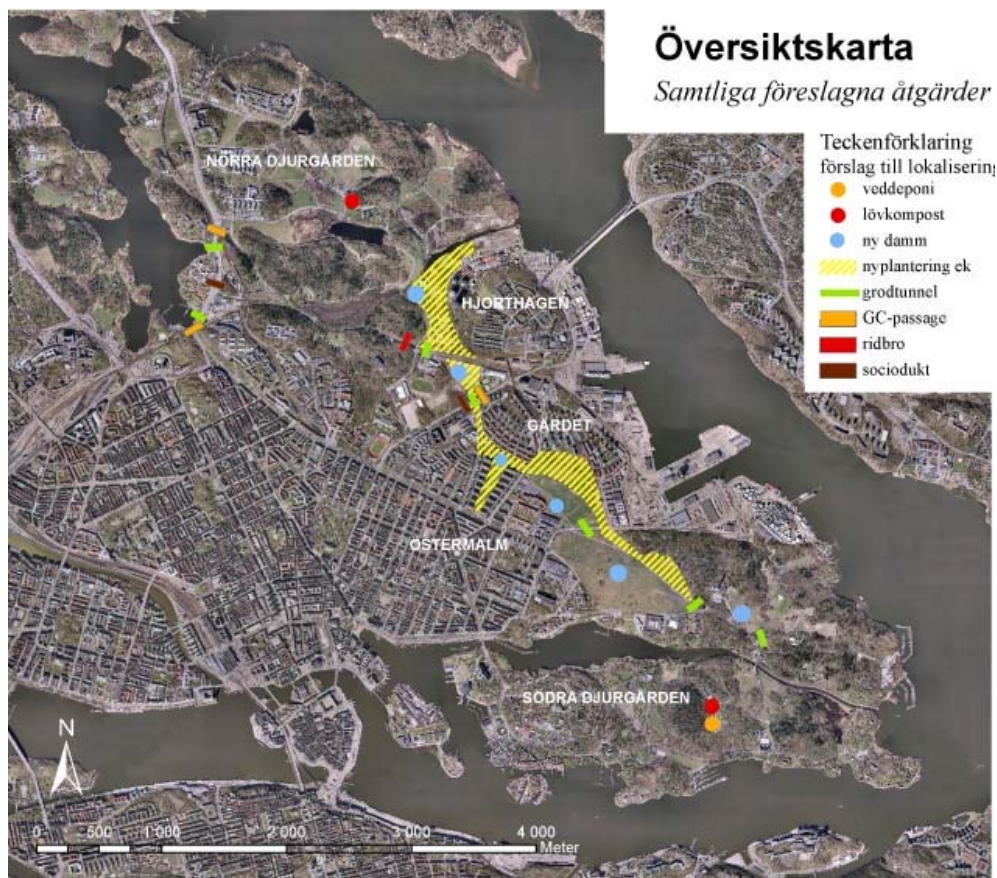
För groddjur är ett stort problem att det idag finns populationer på Norra och Södra Djurgården som är isolerade från varandra. För att säkerställa överlevnad hos arterna föreslås i första hand att respektive kärnområde kompletteras med våtmarker samt att barriärer i form av vägar åtgärdas via grodtunnlar. På Norra Djurgården föreslås två våtmarker och på Södra Djurgården en damm. Grodtunnlar föreslås under Lindarängsvägen, Greve von Essens väg och Djurgårdsbrunnsvägen. Om uppföljning av åtgärderna visar att groddjurspopulationerna stärkts kan en sammanhängande spridningsväg över Gärdet övervägas. Södra Djurgården kompletteras i så fall med ytterligare dammar. Grodtunnlar under Lidingövägen samt förbi Värtabanan och Norra Länken kan i så fall övervägas. Information om åtgärderna sprids på lämpligt sätt.

För att främja mänskliga intressen och behov av framkomlighet inom Nationalstadsparken bör barriärerna Roslagsvägen, Lidingövägen och Värtabanan åtgärdas. Sociodukter ger upphov till en hög anläggningskostnad och hög kostnad per potentiell användare. För människor ger enklare åtgärder som breddning av befintliga broar, gc-broar eller gc-tunnlar ett bra resultat i förhållande till kostnaden. Åtgärderna bedöms dessutom kunna användas av rörelsehindrade i större utsträckning än sociodukter. Åtgärderna kan också via belysning upplevas som mer trygga. Åtgärderna kan dock inte användas av vilt och innebär att människor rör sig i en mindre naturlig miljö. Den föreslagna ridbron ger ett bra resultat i förhållande till kostnaden och kan användas av vilt i viss utsträckning.

Åtgärder för insekter bedöms kosta runt 600 000 kr exklusive eventuell projektering och drift. Åtgärder för groddjur kommer att kosta mellan 200 000 och 750 000 kr beroende på grodtunnelns längd, respektive mellan 0,1 och 1 miljon kr för en damm beroende på omgivning. Kostnaden är exklusive eventuell utredning, projektering, gestaltning och drift. Åtgärder för insekter och groddjur är förhållandevis billiga och ger stor nytta för utveckling av de ekologiska sambanden. Åtgärderna har även nytta för människor. För att prioritera mellan åtgärder för människor har åtgärdernas ungefärliga kostnad vägts mot antalet tänkbara användare. Sociodukter bedöms kosta mellan 20 och 35 miljoner kr beroende på längd och bredd samt omgivning. Sociodukter ger upphov till en hög kostnad per tänkbar användare. Gc-broar eller tunnlar kostar ungefär 2-10 miljoner kr, medan breddning av befintliga järnvägsbroar bedöms kosta ungefär 1-3 miljoner kr, vilket ger en lägre kostnad per tänkbar användare. Kostnaden är ungefärlig och inkluderar inte eventuell utredning, projektering, gestaltning och drift.

För människor föreslås enklare åtgärder i första hand och mer avancerade konstruktioner i andra hand. Eventuella sociodukter över Lidingövägen och Roslagsvägen bör utredas noggrant. En passage över Lidingövägen kan medföra nytta för förskolor och skolor i närområdet. Anläggande av konstruktionen riskerar dock att ge kraftiga ingrepp i de värdefulla ekbackarna runt K1 och Ryttarstadion. En passage över Roslagsvägen kan medföra nytta för arbetstagare eller friluftsliv. Placering av passagen kommer dock att avgöra om sociodukten används eller inte.

För att göra noggranna kostnadsbedömningar och avgöra en mer exakt utformning av åtgärderna rekommenderas platsinventering och fortsatt utredning. Åtgärderna bör följas upp vad gäller effektivitet. Utredning bör genomföras för att visa om populationerna av insekter och grod- och kräldjur har stärkts. Åtgärder för människor skulle kunna utredas via teoretiska beräkningsverktyg för att visa hur rörligheten kan förbättras.

Översiktlig karta över samtliga föreslagna åtgärder i rapporten

Kungliga Djurgårdens Förvaltning har lämnat synpunkter på rapporten och påpekar att naturvärdena i ekbacken är mycket höga. De förespråkar inte att en ekodukt byggs vid på platsen vid K1 (på statlig mark) utan i så fall hellre en gång- och cykelväg nära Storängsvägen under Lidingövägen. I en sådan kan det lämnas reservat för framtida grodtunnel.

Grönplanering i Hjorthagen

Stadsbyggnadskontoret har tagit del av rapporten och har tagit med sig resonemanget i sin fortsatta planering för Norra Djurgårdsstaden.

Plansamråd pågår för närvarande och Markkontorets lägesredovisning för Norra Djurgårdsstaden förväntas ske efter sommaren.

I rapporten föreslås att hela området skall förstärkas med ek för att främja de skyddsvärda insekterna i spridningskorridoren. En damm är föreslagen vid lågområdet precis innanför gränsen till Nationalstadsparken. Området ligger på Kungliga Djurgårdens Förvaltnings mark. Ridbron, se nedan, är i genomförandestadiet och en grodtunnel föreslås i rapporten byggas i ett senare skede om populationerna har stärkts och i samband med att Norra Länken byggs.

Ridbro/viltbro över Värtabanan

Kontoret har tillsammans med Idrottsförvaltningen, Banverket och Kungliga Djurgårdens Förvaltning gått vidare med projektering av ridbron/viltbron över Värtabanan och på delegation beslutat om att bidra till genomförande. Samarbetet har fungerat bra och Staden, Banverket och KDF delar på kostnaderna där stadens tredjedel fördelas så att c:a 0,4 mkr belastar Idrottsnämnden och c:a 0,4 mkr belastar Marknämnden. Bron skall vara färdigbyggd hösten 2006.

Markkontorets förslag

Kontoret föreslår utifrån rapportens slutsatser att staden fokuserar på åtgärder såsom trädplantering och anläggande av veddeponier samt våtdammar i strategiska områden för att stärka spridningsvägen ur ekologisk synvinkel. Det gäller i så fall de områden där staden äger marken.

Kontoret konstaterar att de större åtgärderna som nämnden har föreslagit, sociodukt över Lidingövägen och Roslagsvägen, har kostnader som inte kan inrymmas i budgeten och exploateringsekonomi för de projekt som nu pågår. Kontoret rekommenderar inte att gå vidare med dessa åtgärder.

Rapporten är ett bra planeringsunderlag för stadens och Kungliga Djurgårdens Förvaltnings (KDF) fortsatta planering. Vad gäller mindre åtgärder ger den direkt stöd till trädkomplettering, anläggande av våtmarker och mindre sociodukter som gång- och cykelbroar samt breddning av existerande broar. Redan nu kan nämnas den damm som KDF planerar intill Husarvikens inre del och den nya ridbron/viltbron över Värtabanan samt kompletterande trädplanteringar i Fisksjöäng.

SLUT